Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. SZPUNAR
представено на 13 декември 2017 година[1]

Дело C-558/16

Doris Margret Lisette Mahnkopf
друга страна:
Sven Mahnkopf

(Преюдициално запитване, отправено от Kammergericht Berlin (Висш областен съд Берлин, Германия)

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Европейско удостоверение за наследство — Приложно поле — Възможност за отбелязване на дела на преживелия съпруг в европейското удостоверение за наследство“

I. Въведение

1. Настоящото преюдициално запитване е второто, в което национален съд иска от Съда тълкуване на разпоредбите на Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство[2].

2. Преюдициалният въпрос, поставен от националния съд по дело Kubicka[3], се отнасяше за разграничението между наследственоправна и вещноправна уредба. В настоящото дело запитващата юрисдикция иска от Съда да разреши въпрос, свързан с разграничението между наследственоправната уредба и правната уредба на режима на имуществени отношения между съпрузите. С преюдициалните си въпроси запитващата юрисдикция иска да се установи дали в европейско удостоверение за наследство може да бъде вписан делът от наследството, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от Bürgerliches Gesetzbuch (германския Граждански кодекс, наричан по-нататък „BGB“). Освен това запитващата юрисдикция иска да се изяснят последиците, които следват от евентуалното вписване на сведения за такъв дял в текста на европейското удостоверение за наследство.

1 Език на оригиналния текст: полски.

2 ОВ L 201, 2012 г., стр. 107.

3 Вж. решение от 12 октомври 2017 г., Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755).

II. Приложимо право

A. Право на Съюза

3. В съображения 11, 12 и 71 от Регламент № 650/2012 се уточнява следното:

„(11) Настоящият регламент не следва да се прилага за области на гражданското право, различни от наследяването. От съображения за яснота редица въпроси, които биха могли да се разглеждат като имащи връзка с въпросите на наследяването, следва изрично да бъдат изключени от обхвата на настоящия регламент.

(12) Настоящият регламент съответно не следва да се прилага по отношение на въпроси, свързани с режимите на [имуществени отношения между съпрузите], включително брачните договорености, съществуващи в някои правни системи, доколкото такива договорености не уреждат въпроси на наследяването, както и с режимите на имуществена собственост при отношения, имащи последици, сходни на последиците, произтичащи от брак. Независимо от това при определяне на наследственото имущество на починалия и на съответните дялове на бенефициерите органите, които се занимават с наследяването по силата на настоящия регламент, в зависимост от ситуацията следва да вземат предвид прекратяването на режима на [имуществени отношения между съпрузите] или подобен режим на собственост на починалия.

[…]

(71) Удостоверението следва да поражда еднакви последици във всички държави членки. То не следва да бъде изпълнителен титул само по себе си, а следва да притежава доказателствена сила с презумпцията, че посочва точно елементите, които са предвидени в приложимото към наследяването право или в друго право, приложимо към специфични елементи, като материалноправната действителност на разпорежданията с имущество в случай на смърт. Доказателствената сила на удостоверението не следва да важи за елементи, които не се уреждат от настоящия регламент, като въпроса за установяването на [родствената връзка] или въпроса дали определен актив е принадлежал на починалия […]“.

4. Съгласно член 1, параграф 1 и параграф 2, буква г) от Регламент № 650/2012:

„1. Настоящият регламент се прилага при наследяването в случай на смърт.[…]

2. От приложното поле на настоящия регламент са изключени:

[…]

г) въпросите, свързани с режими на [имуществени отношения между съпрузите] и режими на собственост при отношения, които съгласно приложимото към тях право имат последици, сходни на тези, произтичащи от брак;

[…]“.

5. По смисъла на член 3, параграф 1 буква а) от Регламент № 650/2012:

„наследяване“ означава наследяване на имущество на починало лице и обхваща всички форми на прехвърляне на активи, права и задължения в случай на смърт, независимо дали чрез доброволно прехвърляне по силата на разпореждане с имущество в случай на смърт или чрез прехвърляне по наследяване при липса на завещание“.

6. Съгласно член 23, параграф 1 и параграф 2, буква б) от Регламент № 650/2012, озаглавен „Обхват на приложимото право“:

„1. Правото, определено съгласно член 21 или 22, урежда наследяването като цяло.

2. Това право урежда по-специално:

[…]

б) определянето на бенефициерите, на съответните им наследствени дялове и на задълженията, с които може да бъдат натоварени от починалия, както и определянето на останалите наследствени права, включително наследствените права на преживелия съпруг или партньор;

[…]“.

7. Глава VI от Регламент № 650/2012 е озаглавена „Европейско удостоверение за наследство“ и съдържа поредица от разпоредби, засягащи този инструмент от правото на Съюза. Едни от тях са членове 62 и 63, в които се изяснява целта, преследвана с въвеждането на европейското удостоверение за наследство:

„Член 62

Създаване на европейско удостоверение за наследство

1. С настоящия регламент се създава европейско удостоверение за наследство (наричано по-нататък „удостоверението“), което се издава с цел да бъде използвано в друга държава членка и има правните последици, изброени в член 69.

2. Използването на удостоверението не е задължително.

3. Удостоверението не заменя вътрешните документи, използвани за сходни цели в държавите членки. Същевременно, след като бъде издадено за ползване в друга държава членка, удостоверението поражда правните последици, изброени в член 69, и в държавата членка, чиито органи са го издали в съответствие с настоящата глава.

Член 63

Цел на удостоверението

1. Удостоверението е предназначено да се използва от наследници, заветници с преки права върху наследството и изпълнители на завещания или управители на наследствено имущество, на които се налага в друга държава членка съответно да докажат правното си положение или да упражнят правата си на наследници или заветници и/или правомощията си на изпълнители на завещания или управители на наследствено имущество.

2. Удостоверението може да се използва по-специално за доказване на един или повече от следните елементи:

а) правното положение и/или правата на всеки наследник или според случая — на всеки заветник, посочен в удостоверението, и съответните им дялове от наследственото имущество;

[…]“.

8. Член 68 от Регламент № 650/2012 е озаглавен „Съдържание на удостоверението“ и в букви е), з) и л) от него се посочва следното:

„Удостоверението съдържа следната информация в степента, необходима за целите, за които се издава:

[…]

е) данни за починалия: фамилно име (ако е приложимо — име по рождение), собствено(и) име(на), пол, дата и място на раждане, гражданско състояние, гражданство, единен граждански номер (ако е приложимо), адрес към момента на смъртта, дата и място на настъпване на смъртта;

[…]

з) сведения за сключен от починалия брачен договор или, ако е приложимо, сключен от починалия договор във връзка с отношения, които съгласно приложимото към тях право имат сходни последици с брака, и сведения за режима на брачна собственост или за равностоен режим на собственост;

[…]

л) делът на всеки от наследниците и, ако е приложимо, опис на правата и/или активите, които се полагат на всеки от тях;

[…]“.

9. На правните последици от европейското удостоверение за наследство е посветен член 69 от Регламент № 650/2012. Съгласно параграфи 1, 2 и 5 от тази разпоредба:

„1. Удостоверението има правни последици във всички държави членки, като за това не се изисква специална процедура.

2. Предполага се, че удостоверението представя точно елементите, установени в съответствие с приложимото към наследяването право или в съответствие с друго право, приложимо към специфични елементи […].

5. Удостоверението представлява действителен документ за вписването на наследственото имущество в съответния регистър на дадена държава членка, без да се засяга член 1, параграф 2, букви к) и л)“.

Б. Германско право

10. В германското право правилата, приложими за уреждането на имуществените въпроси при прекратяване на режима на имуществени отношения между съпрузите, се съдържат в разпоредбите на Bürgerliches Gesetzbuch. Член 1931, параграф 1 първо изречение и параграф 3 от BGB гласи:„1. Преживелият съпруг на наследодателя наследява една четвърт от наследството в качеството си на наследник по закон, когато наследява заедно с роднини от първа степен, а когато наследява заедно с роднини от втора степен или заедно с възходящи от втора степен — половината от наследството в качеството си на наследник по закон. […]

2. […]

3. Разпоредбата на член 1371 от BGB не се засяга.

4. […]“.

11. Съгласно член 1371 от BGB:„1. Ако имущественият режим между съпрузите се прекрати поради смъртта на един от тях, разпределението на придобитото по време на брака имущество се осъществява, като делът по закон на преживелия съпруг се увеличава с една четвърт от наследството, независимо дали в конкретния случай съпрузите са увеличили това имущество.

2. Преживелият съпруг, който не е нито наследник, нито заветник, може да поиска разпределение на придобитото по време на брака имущество по реда на членове 1371—1373 и 1390; размерът на запазената част на преживелия съпруг […] се определя според дела, който той би получил в наследството при наследяване по закон преди увеличението на това имущество.

3. Ако преживелият съпруг се откаже от наследството, освен разпределение на придобитото по време на брака имущество, той може да поиска следващата му се запазена част, дори ако няма право на това съгласно разпоредбите от наследственото право; това не се отнася за случаите на отказ на съпруга от наследяване по закон или от право на запазената част въз основа на сключено споразумение с другия съпруг.

4. Преживелият съпруг, който е получил дял в размер на една четвърт от наследството въз основа на параграф 1 от настоящата разпоредба, в границите на получената по този начин обогатяване е длъжен задоволява нуждите на низходящите на наследодателя, които имат качеството на наследници, но не произхождат от брака му с преживелия съпруг“.

III. Главното производство

12. Lutz G. Mahnkopf починал на 29 август 2015 г., оставяйки вдовица, Doris M. L. Mahnkopf, и син, Sven Mahnkopf. D. Mahnkopf и S. Mahnkopf са страни в производството пред запитващата юрисдикция.

13. До смъртта си наследодателят е имал сключен брак с D. Mahnkopf. Между съпрузите действал законовия режим на имуществена разделност с разпределение на придобитото по време на брака. Към момента на встъпване в брака съпрузите са били германски граждани и са живеели в Германия. Съпрузите не са сключвали брачен договор. Наследодателят не е правил никакви разпореждания в случай на смърт.

14. Имуществото на наследодателя се е намирало на територията на Германия, с изключение на 1/2 идеална част от правото на собственост върху недвижим имот, находящ се в Швеция.

15. По искане на съпругата на починалия, на 30 май 2016 г. съдът, компетентен по въпросите на наследяването, издава национално удостоверение за наследство, съгласно което законните наследници в равни дялове на L. Mahnkopf са участниците в производството.

16. Впоследствие съпругата на починалия подава искане за издаване на европейско удостоверение за наследство. Удостоверението трябвало да послужи за вписване на прехвърлянето на правото на собственост върху недвижимия имот, находящ се в Швеция, в полза на наследниците на L. Mahnkopf. Искането обаче било отхвърлено от националния съд, според който член 1371, параграф 1 от BGB засяга въпроси относно режимите на имуществени отношения между съпрузите, което не попадат в приложното поле на Регламент № 650/2012.

17. Това решение било обжалвано от съпругата на починалия пред запитващата юрисдикция, а именно Kammergericht Berlin (Висш областен съд Берлин, Германия). На този етап от производството съпругата на починалия направила и искане при условията на евентуалност за отбелязване в европейското удостоверение за наследство, единствено с информативна цел, че получава една четвърт от наследството, определена в съответствие с член 1371, параграф 1 от BGB, въз основа на режима на имуществени отношения между съпрузите.

18. Запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно възможността за издаване на европейско удостоверение за наследство съобразно исканията на съпругата на починалия.

19. В преюдициалното си запитване националният съд обръща внимание, че L. Mahnkopf не е избрал приложимо право за въпросите, свързани с наследяването му. Поради това съгласно член 21 от Регламент № 650/2012 в това отношение приложимо било германското право.

20. Що се отнася до въпросите, свързани с имуществените отношения между съпрузите, запитващата юрисдикция припомня, че към момента все още не е извършено уеднаквяване на стълкновителните норми относно приложимото право за режимите на имуществени отношения между съпрузите.

21. Поради това приложимото право за режимите на имуществени отношения между съпрузите се определя по националните стълкновителни норми, които са в сила в държавата по седалището на сезирания съд. В германското право това са членове 14 и 15 от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Въвеждащ закон към Гражданския кодекс, наричан по-нататък „EGBGB“). Запитващата юрисдикция посочва, че въз основа на тези разпоредби приложимото право за режима на имуществени отношения между наследодателя и неговата съпруга е германското право.

22. Въпреки че германското право е приложимото право за наследствените въпроси и за режима на имуществени отношения между съпрузите, запитващата юрисдикция счита, че в производство по искане за издаване на европейско удостоверение за наследство, при обстоятелства като тези в настоящия случай, разграничаването на обхвата на тези две уредби може да има значение за съдържанието на такова удостоверение и за последиците от него.

IV. Преюдициалните въпроси и производството пред Съда

23. При това положение Kammergericht Berlin (Висш областен съд Берлин, Германия) решава да спре производството и да отправи до Съда следните въпроси:

„1) Трябва ли член 1, параграф 1 от Регламент № 650/2012 да се тълкува в смисъл, че в приложното поле на Регламента („наследяване в случай на смърт“) попадат и разпоредби на националното право, като член 1371, параграф 1 от BGB, който урежда въпроси, свързани с режима на имуществени отношения между съпрузи след смъртта на един от съпрузите чрез увеличаване на наследствения дял по закон на преживелия съпруг?

2) При отрицателен отговор на първия въпрос, трябва ли член 68, буква л) и член 67, параграф 1 от Регламент № 650/2012 да се тълкуват в смисъл, че наследственият дял на преживелия съпруг, дори когато една част от него е резултат от увеличение въз основа на разпоредба, свързана с режима на имуществени отношения между съпрузи, като член 1371, параграф 1 от BGB, може да се посочи изцяло в европейското удостоверение за наследство?

При отрицателен отговор по принцип, може ли по изключение да се отговори утвърдително за фактически състав, при който:

а) целта на удостоверението за наследство се ограничава до предявяване на права на наследниците в конкретна друга държава членка във връзка с находящ се там недвижим имот на наследодателя и

б) въпросите, свързани с наследяването (членове 4 и 21 от Регламент № 650/2012), и — независимо кои стълкновителни норми се прилагат — въпросите, свързани с режимите на имуществените отношения между съпрузите, се решават съгласно едно и също национално законодателство?

3) Ако на първите два въпроса се отговори отрицателно, трябва ли член 68, буква л) от Регламент № 650/2012 да се тълкува в смисъл, че увеличеният въз основа на разпоредба, свързана с режима на имуществени отношения между съпрузите, наследствен дял на преживелия съпруг може изцяло да се посочи — но поради увеличението само информативно — в европейското удостоверение за наследство?“.

24. Преюдициалното запитване постъпва в Съда на 3 ноември 2016 г.

25. Писмени становища представят страните в главното производство, германското, белгийското, гръцкото, италианското, испанското и полското правителство, както и Европейската комисия. Германското, белгийското и испанското правителство, както и Европейската комисия, освен това вземат участие в съдебното заседание, проведено на 4 октомври 2017 г.

V. Анализ

A. За ролята на Регламент № 650/2012 в системата на актовете на Съюза в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси

26. Регламент № 650/2012 се прилага за наследяване в случай на смърт, настъпила на 17 август 2015 г. или след това. За тези фактически положения хармонизираните стълкновителни норми заменят националните правила, между които дотогава е имало дълбоки различия.

27. По този начин Регламент № 650/2012 спомага за отстраняването на пречките пред свободното движение на хора в рамките на вътрешния пазар. Това е в съответствие със съображение 7, второ и трето изречение от Регламент № 650/2012, където се посочва, че в европейското пространство на правосъдие правата на наследниците и заветниците, на други лица, близки на починалия, както и на кредиторите на наследството, следва да бъдат гарантирани по ефикасен начин.

28. Регламент № 650/2012 съответно определя допустимостта и свободата на избора на приложимото право за наследствените въпроси. Така той допуска възможно най-голямо съобразяване на волята на наследодателя за съдбата на неговото имущество.

Б. По първия въпрос

29. С първия преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали разпоредба от националното право като член 1371, параграф 1 от BGB попада в приложното поле на Регламент № 650/2012. В тази разпоредба се предвижда, че въз основа на член 1931 от BGB преживелият съпруг има право на дял в наследството на починалия, съответстващ на една четвърт от наследството, която допълнително се увеличава с една четвърт от наследството, ако съпрузите са били в режим на имуществени отношения, основан на имуществена разделност с разпределение на придобитото по време на брака.

30. Запитващата юрисдикция изпитва съмнения дали предвид Регламент № 650/2012 тази разпоредба трябва да се разглежда като правило за „наследяване в случай на смърт“ по смисъла на член 1, параграф 1 и член 3, параграф 1 буква а) от този регламент или трябва да се третира като засягаща „въпроси[…], свързани с режими на [имуществени отношения между съпрузите]“ и изключени от приложното поле на Регламент № 650/2012 (член 1, параграф 2, буква г) от този регламент).

31. Искам да обърна внимание, че квалифицирането на член 1371, параграф 1 от BGB — като разпоредба, попадаща в обхвата на приложимото право за наследствените въпроси, или като разпоредба, попадаща в обхвата на приложимо право за режима на имуществени отношения между съпрузите — от няколко десетилетия е предмет на оживени дискусии в доктрината [4]. Тази проблематика не подмина и дебатите в съдебната практика [5].

32. Хармонизирането на стълкновителните норми в Регламент № 650/2012, които съгласно принципа за предимство на правото на Съюза са с приоритет пред националните стълкновителни норми, същевременно ни кара да разгледаме тази проблематика в нов, непознат досега контекст. Понятията, с които законодателят на Съюза си е послужил, за да очертае приложното поле на Регламент № 650/2012, всъщност имат самостоятелен характер. Това означава, че квалифицирането — дадено предвид националните стълкновителни норми — на такива разпоредби като член 1371, параграф 1 от BGB не може да има решаващо значение за отговора на първия преюдициален въпрос [6].

4 В периода преди началната дата на прилагането на Регламент № 650/2012 в доктрината изглежда преобладаваше виждането — що се отнася до националните стълкновителни норми — че член 1371 параграф 1 от BGB е разпоредба, намираща приложение в рамките на приложимото право за режимите на имуществените отношения между съпрузите (*Dörner*, H. Internationales Erbrecht, Art. 25, 26 EGBGB. — In: Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Einführungsgesetz zum BGB, Berlin, 2007, Art. 25, nb. 34; *Riering*, W. Régime légal allemand et succession régie par la loi française. — In: Mélanges en l'honneur de Mariel Revillard, Paris, Editions Defrénois, 2007, p. 258—263; *Popescu*, D. A. Guide on international private law in successions matters. Magic Print, 2014, Onesti, p. 18 и цитираната там литература).

5 В решение на Oberlandesgericht Köln (Върховен областен съд Кьолн, Германия) от 5 август 2011 г. (2 Wx 115/11, Zeitschrift für das gesamte Familienrecht 2012, 819) се изразява виждането, че преживелият съпруг не получава наследствен дял на основание член 1371, параграф 1 от BGB, ако приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите е германското право, а приложимото право за наследствените въпроси е турското право. След това в решение на Oberlandesgericht München (Върховен областен съд Мюнхен, Германия) от 16 април 2012 г. (31 Wx 45/12, Neue Juristische Wochenschrift-Rechtsprechungs-Report 2012, 1096) се възприема виждането, че член 1371, параграф 1 от BGB намира пълно приложение, дори ако приложимото право за наследствените въпроси е иранското право. Накрая, предвид германските стълкновителни норми, в решение от 13 май 2015 г., IV ZB 30/14 (Neue Juristische Wochenschrift 2015, 2185), Bundesgerichtshof (Федерален съд, Германия) приема, че член 1371 параграф 1 от BGB се прилага като норма от приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите. В това решение също така се уточнява, че дори ако приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите е германското право, а приложимото право за наследствените въпроси е правото на друга държава, на основание член 1371 параграф 1 от BGB преживелият съпруг продължава да има право на наследствен дял.

6 В доктрината няма единно виждане за квалифицирането на член 1371 параграф 1 от BGB с оглед на Регламент № 650/2012. Според някои автори тази разпоредба е норма от приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите (вж. литературата, цитирана от *Bonomi*, A. Article 1 — Champ d'application. — In: Bonomi A. et Wautelet, P. Le droit européen des successions, Commentaire du règlement (UE) № 650/2012, du 4 juillet 2012. Bruxelles, Bruylant, 2016, p. 89; и *Reis*, A. Succession and Family Law. — In: Bariatti, S., Viarengo, I. Villata, F.C. Towards the Entry into Force of the Succession Regulation: Building Future Uniformity upon Past Divergencies, JUST/2013/JCIV/AG/4666, p. 45), като в същото време други се обявяват за квалифицирането ѝ като норма от наследственото право (*Lagarde*, P. et *Dörner* (Heinrich). Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche/IPR. Art. 25, 26 EGBGB. Anhang zu Art. 25 f EGBGB: Ausländische Rechte. — Revue critique de droit international privé, 1996, p. 389; *Margoński*, M. Anmerkung zum Vorlagebeschluss des Kammergerichts an den EuGH vom 25. Oktober 2016, 6 W 80/16 in der Rs. C-558/16, Mahnkop. — Zeitschrift für Erbrecht und Vermögensnachfolge, Heft 4, 2017, p. 212—213).

1. Встъпителни бележки

а) Становища на страните

1) Доводи за квалифицирането на член 1371, параграф 1 от BGB като разпоредба, попадаща в обхвата на приложимото право за наследствените въпроси

33. Становището на гръцкото правителство се свежда до твърдението, че делът, полагащ се на преживелия съпруг при прекратяването на режима на имуществени отношения между съпрузите, трябва да бъде отбелязан в европейското удостоверение за наследство, тъй като то трябва да посочва действителния дял на наследника в наследството. След като този дял трябва да се отбележи в европейското удостоверение за наследство, според гръцкото правителство член 1371 от BGB трябва да се счита за норма, попадаща в приложното поле на от Регламент № 650/2012.

34. Според италианското правителство, след като прилагането на член 1371 от BGB се обуславя от смъртта на съпруга, тази разпоредба попада в обхвата на приложимо право за наследствените въпроси. В подкрепа на становището си това правителство се позовава и на съображение 9 от Регламент № 650/2012 („приложното поле на настоящия регламент следва да обхване всички гражданскоправни аспекти на наследяването на имуществото на починало лице“), както и на член 23, параграф 2, буква б) от него, където се посочва, че приложимото право за наследствените въпроси се отнася за „определянето на бенефициерите, на съответните им наследствени дялове и на задълженията, с които може да бъдат натоварени от починалия, както и определянето на останалите наследствени права, включително наследствените права на преживелия съпруг или партньор“.

35. В този дух е становището полското правителство, което, що се отнася до разпределение на придобитото по време на брака, посочва, че това е вид форма на прехвърляне на имуществени елементи и на права чрез увеличаване на наследствения дял по закон. Това прехвърляне се извършва единствено поради смъртта на единия от съпрузите. В това отношение полското правителство извършва задълбочен анализ на уредения в член 1371, параграф 1 от BGB институт и неговата функция в германското право. Полското правителство отбелязва, наред с останалото, че член 1371, параграф 1 от BGB трябва да бъде прилаган заедно с член 1931, параграфи 1 и 3 от BGB, присъствието на която разпоредба в обхвата на приложимото право за наследствените въпроси не буди съмнение и която препраща пряко към член 1371 от BGB. Освен това член 1371, параграф 1 от BGB е приложим само в хипотеза, при която имуществениият режим се прекратява вследствие на смъртта на единия от съпрузите, но никога в случай на прекратяване на режима по други причини. Накрая, според полското правителство, с оглед на член 1938 от BGB е възможно в завещанието член 1371, параграф 1 от BGB да бъде изключен.

2) Доводи срещу квалифицирането на член 1371, параграф 1 от BGB като разпоредба, попадаща в обхвата на приложимо право за наследствените въпроси

36. В това отношение германското правителство излага виждане, близко до това на полското правителство — макар да стига до различни изводи — като счита, че за отговора на първия преюдициален въпрос трябва да се прецени дали целта на член 1371, параграф 1 от BGB засяга „наследяването“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 650/2012, или пък „режими на [имуществени отношения между съпрузите]“ по смисъла на член 1, параграф 2 буква г) от този регламент. В този контекст германското правителство счита, че с член 1371, параграф 1 от BGB се цели регулиране на прекратяването на режима на имуществени отношения между съпрузите,

като съответно това е разпоредба, попадаща в обхвата на приложимо право за режима на имуществени отношения между съпрузите. Извършването на това прекратяване чрез предоставяне на наследствен дял на преживелия съпруг има за цел единствено да се опрости разпределението между наследниците.

37. Комисията също като германското правителство предлага в разглеждания случай да се възприеме функционален подход, отразяващ целите на разпоредбата в националното право. Според Комисията в случай на имуществена разделност с разпределение на придобитото по време на брака до такова разпределение се стига единствено в момента на прекратяване на имуществения режим. С тази разпоредба съответно не се цели разпределение на имуществото на наследодателя в кръга на близките му лица, а по-скоро извършване на разпределенията, произтичащи от смъртта на наследодателя в качеството ѝ на едно от събитията, водещи до прекратяване на режима на имуществени отношения между съпрузите.

38. Белгийското правителство също предлага на първия преюдициален да се отговори отрицателно. В подкрепа на това виждане белгийското правителство посочва, че режимът на имуществени отношения между съпрузите поражда последици не само по време на брака, но и при неговото прекратяване, включително поради смъртта на единия от съпрузите.

39. Испанското правителство от своя страна посочва, че съображения 11 и 12 от Регламент № 650/2012 не оставят никакво съмнение относно приложното поле на Регламента, изваждайки от него въпросите, свързани с режимите на имуществени отношения между съпрузите.

б) Режим на общност, ограничена до придобитото по време на брака, по германското право

40. Преди да продължа анализа си, бих искал накратко да опиша германската правна уредба, за която се отнася преюдициалното запитване. Убеден съм, че това ще позволи на Съда да направи цялостна преценка на проблема в настоящото производство. Към тези съображения освен това ще се връщам по-нататък в настоящото заключение.

41. Законовият режим на имуществени отношения между съпрузите в германското право е режимът на имуществена разделност с разпределение на придобитото по време на брака, квалифициран от германския законодател буквално като „режим на общност, ограничена до придобитото по време на брака“ („Zugewinngemeinschaft“). Не трябва същевременно да има никакво съмнение, че в този случай е налице режим, основан на имуществена разделност. Всеки от съпрузите запазва личното си имуществото и поради това вътре в него няма отделна имуществената маса, която евентуално да приеме формата на общо имущество.

42. При прекратяването на този режим между съпрузите приживе, най-вече поради развод, може да се извърши уреждане на сметките с цел разпределяне на разликата в обогатяването на всеки от съпрузите при действието на имуществения режим. Може да се приеме, като в това отношение се въведат необходимите опростявания, че в такива случаи уреждането на сметките между съпрузите се извърша по описания по-долу начин[7].

43. На първо място, трябва да се изчисли разликата между стойността на имуществото на всеки от съпрузите към момента на прекратяване на режима на имуществени отношения и стойността на това имущество към момента на установяване на този режим. В резултат на така извършените математически изчисления се получават две стойности, съответстващи на обогатяването на всеки от съпрузите при действието на режима на имуществени отношения. Следващата стъпка е съпоставянето на така получените суми. Ако едната от тях се окаже

7 Вж. за повече подробности *Martiny*, D. et *Dethloff*, N. Property relationship between spouses — Germany. August 2008.

по-голяма от другата, тогава съпругът, чието имуществото се е увеличило с по-малка стойност при действието на режима на имуществени отношения, има право да поиска изплащане на половината от разликата между размера на обогатяването на двамата съпрузи (член 1378, параграф 1 от BGB).

44. Трябва да се отбележи, че за уреждането на сметките е необходима информация, позволяваща да се определи разликата в обогатяването на съпрузите. За тази цел в германското право се предвижда възможност за изготвяне на опис, удостоверяващ имущественото положение към момента на въвеждане на режима на имуществена разделност с разпределение на придобитото по време на брака (член 1377 от BGB). Освен това след прекратяването на режима на имуществени отношения между съпрузите, както и в случаите на подаване на молба за развод, унищожаване на брака или преждевременно разпределение на придобитото по време на брака, всеки от съпрузите може да поиска разкриване на информация относно имущественото състояние на другия съпруг, която е от съществено значение за разпределението на придобитото по време на брака (член 1379 от BGB).

45. Описаните по-горе правила относно уреждането на сметките по принцип обаче не се прилагат, ако до прекратяване на режима на имуществени отношения се стига поради смъртта на единия от съпрузите.

46. Съгласно общите правила за наследяване по закон, съдържащи се в член 1931, параграф 1 първо изречение от BGB, когато преживелият съпруг наследява заедно с роднините от първа степен, той има право на една четвърт от наследството. Освен това в член 1931, параграф 3 от BGB се предвижда, че наследяването по закон не засяга член 1371 от BGB. Ето защо преживелият съпруг, който наследява заедно с роднините от първа степен, има право на една четвърт от наследството въз основа на член 1931, параграф 1 първо изречение от BGB, а освен това и на една четвърт от наследството въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB.

47. Това разрешение позволява да се опрости уреждането на сметките между преживелия съпруг и останалите наследници на починалия. То освобождава заинтересованите лица от неприятното задължение да доказват размера на придобитото по време на брака от всеки от съпрузите. Тази задача може да се окаже по-трудна предвид смъртта на наследодателя. Това също така би могло да стане източник на нежелани конфликти между близките на починалия.

48. Понякога освен това се посочва, че липсата на нужда от доказване на евентуалното действително увеличаване на придобитото по време на брака и предоставянето на преживелия съпруг на допълнителен дял в размер на една четвърт от наследството е един вид „бонус“ от брака, който не се е разпаднал, докато съпрузите са били живи [8]. Трябва да се има предвид, че една четвърт от наследството се полага на преживелия съпруг дори ако нищо не е придобито по време на брака. Тя се изчислява като част от наследството, а не като част от размера на обогатяването на единия от съпрузите. Ето защо въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB преживелият съпруг може да получи повече, отколкото би получил при математическо разпределение на придобитото по време на брака. Не може обаче да се изключи и противната хипотеза, при която математическото разпределение на придобитото по време на брака може да се окаже по-изгодно за преживелия съпруг.

49. Това същевременно не е единственият способ за прекратяване на режима на имуществени отношения между съпрузите след смъртта на единия от тях. В някои случаи германското право допуска извършване на математическо разпределение на придобитото по време на брака.

8 *Droz, G.A.L.* Les régimes matrimoniaux en droit international privé comparé. — Recueil des cours de l'Académie de la Haye, vol. 143, 1974, p. 98.

50. Най-напред, ако преживелият съпруг не е наследник или заветник на починалия съпруг, се прилага член 1371, параграф 2 от BGB. Тогава съпругът може да поиска математическо разпределение на придобитото по време на брака. Освен правото на математическо разпределение на придобитото по време на брака преживелият съпруг има право по силата на член 2303, параграф 2, първо изречение от BGB да претендира за запазена част, изчислена според дела, който би получил, ако имаше право на наследяване по закон въз основа на член 1931 от BGB.

51. На второ място, подобно се оказва положението на преживелия съпруг, който се отказва от наследството на починалия. Той съответно може да поиска математическо разпределение на придобитото по време на брака, както и запазената част (член 1371, параграф 3 от BGB), въпреки че съгласно германското право отказалият се от наследството наследник по принцип няма право на запазена част.

52. В доктрината понякога се отбелязва трета, неуредена в разпоредбите хипотеза, при която член 1371, параграф 1 от BGB не се прилага въпреки прекратяването на режима на имуществени отношения между съпрузите поради смъртта на единия от тях. Това са случаите, при които бъдещият наследодател извършва завещателни разпореждания в полза на другия от съпрузите [9].

53. Както наследодателят, така и преживелият съпруг съответно могат едностранно да избегнат прилагането на член 1371, параграф 1 от BGB. Това по принцип се прави чрез използване на класическите инструменти от наследственото право. Преживелият съпруг може да се откаже от наследството, а наследодателят да изключи съпруга от наследяване чрез разпореждания в случай на смърт.

в) Разграничаване на обхвата на приложимото право за наследствените въпроси и приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите — общи бележки

1) Относно липсата на координация между приложимото право за наследствените въпроси и приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите

54. В правото на различните държави се възприемат различни разрешения, за да се защитят интересите на преживелия съпруг след смъртта на другия съпруг. В някои правни системи за тази цел се използват инструменти, които са типични за наследственото право, поставяйки в привилегировано положение преживелия съпруг спрямо останалите наследници. В други се разчита на разрешения, свързани с режима на имуществени отношения между съпрузите, с успоредно невключване на съпруга в кръга на наследниците или ограничаване на наследствените му права [10].

9 Изразените виждания по този въпрос в германската доктрина представя *Zimmermann, R.* Intestate Succession in Germany. — In: Reid, K. G. C., De Waal, M. et Zimmermann, R. Comparative Succession Law. Volume II. Intestate Succession, Oxford: Oxford University Press, 2015, p. 213.

10 *Graue,* E.D. The Rights of Surviving Spouses under Private International Law. — The American Journal of Comparative Law, vol. 15, 1966—1967, p. 164—165.

55. Трудно е същевременно да се намерят примери за някой от тези модели в чистата му форма. Всъщност по-често се среща смесеният модел, при който въпросът за грижата за защита на имуществените интереси на преживелия съпруг се решава чрез поредица от взаимосвързани решения, произтичащи както от наследственото право, така и от правото на режима на имуществени отношения между съпрузите. Тези елементи по принцип формират обща система, запазвайки желаното равновесие между интересите на преживелия съпруг, на останалите наследници и заветници, както и на кредиторите.

56. В случаи, свързани с правото на повече от една държава, приложимото право за наследствените въпроси както и приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите, се определят посредством различни стълкновителни норми. Определянето на приложимо право въз основа на стълкновителните норми може съответно да доведе до прилагане на разпоредби, произтичащи от две различни правни системи. Тези разрешения не трябва да бъдат координирани помежду си. Това може да се окаже източник на множество усложнения.

57. Например приложимото право за наследствените въпроси може да защити имуществените интереси на съпруга, като се използват разпоредбите относно имуществените отношения между съпрузите, а приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите може да използва за тази цел инструменти от наследственото право.

58. Предвид също така трябва да се вземе и обратната хипотеза, при която чрез кумулирането на различни разрешения може да се стигне до непропорционално облагодетелстване на преживелия съпруг. До това се стига, когато за правна уредба на наследството се прилага право, осигуряващо особено силна защита на преживелия съпруг чрез механизмите на наследственото право, а за правна уредба на статута на режима на имуществени отношения между съпрузите се прилага право, осигуряващо на този съпруг специални привилегии при уреждането на сметките във връзка с прекратяването на режима.

2) Квалифицирането

59. Неудобствата, произтичащи от едновременното прилагане на норми, извлечени от различни правни системи, може да се ограничат, като се прибегне до квалифицирането („qualification“, „Qualifikation“, „characterisation“). Става въпрос за тълкуване на понятията, които са използвани при формулировката на специалните стълкновителни норми, за да се определят условията за прилагането им.

60. Тъй като стълкновителните норми формират система, квалифицирането трябва да се извърши така, че съответните приложни полета на различните стълкновителни норми да не се припокрива помежду си.

61. Не винаги обаче с помощта на квалифицирането е възможно да се постигнат задоволителни резултати. По-специално чрез този способ е трудно да се разрешат проблемите, свързани с разграничаването на нормите относно приложимото право за наследствените въпроси и за режима на имуществени отношения между съпрузите [11].

11 Вж. *Kohler*, Ch. L'autonomie de la volonté en droit international privé. — Recueil des Cours de l'Académie de la Haye, vol. 359, 2013, p. 443.

3) Приспособяването в международното частно право

62. Недостатъците на квалифицирането същевременно може да се преодолеят с помощта на друг общ институт от международното частно право, а именно т.нар. приспособяване („adaptation“, „Anpassung“). С приспособяването се цели отстраняване на липсата на координация между материалноправните разпоредби, които произтичат от различни правни системи и които се прилагат като приложимо право при разглеждането на свързани помежду си въпроси.

63. Макар целта на приспособяването да изглежда ясно определена, трудно е да се формулират някакви общи препоръки за това как то да се реализира. Във всеки случаи мерките за приспособяване може да се приложат по отношение на стълкновителните норми чрез повторно очертаване на обхвата им, така че да се избегнат противоречията и въпросът да се реши само въз основа на едно приложимо право[12], или по отношение на материалноправните норми чрез изменение на противоречащите помежду си разпоредби. В крайния вариант тази процедура води до създаване на специфичен синтез от двете правни системи[13].

64. Съображенията относно мерките за приспособяване обаче нямат решаващо значение за отговора на преюдициалните въпроси. В настоящия случай не може да се говори за липса на координация между приложимото право за наследствените въпроси и приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите. И в двата случая се прилага германското право.

65. Изложените от мен бележки същевременно са важни, тъй като при други фактически положения, различни от това, което е предмет на производството пред националния съд, е възможно да имат голямо значение. Считам, че при даването на отговор на преюдициалните въпроси Съдът трябва да знае какви са последиците, произтичащи от приемането на дадено разрешение в настоящия случай. Решението на Съда несъмнено ще има важно значение за практиката по прилагане на Регламент № 650/2012 от националните съдилища в други случаи.

66. Успоредно с това бих искал да отбележа, че независимо от това каква квалификация ще възприеме Съдът по отношение на член 1371, параграф 1 от BGB, тя няма да елиминира напълно нуждата от вземане на мерки за приспособяване. Независимо дали член 1371, параграф 1 от BGB се счита за част от наследственоправната уредба или от уредбата на режима на имуществени отношения между съпрузите, в някои случаи може да се окаже, че възприетото разрешение води до прекомерно облагодетелстване или прекомерно ощетяване на преживелия съпруг. Тогава може да възникне необходимост от извършване на приспособяване, способът за което очевидно ще зависи от конкретното фактическо положение.

12 Например, ако приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите защитава преживелия съпруг чрез разпоредби от наследственото право, а приложимото право за наследствените въпроси за тази цел използва разпоредби относно режима на имуществени отношения между съпрузите, тогава — според някои автори — за въпросите, свързани с прекратяването на режима на имуществени отношения между съпрузите, трябва да се приложи правото, което се отнася за наследствените въпроси. Така относно периода, предшестващ началната дата на прилагане на Регламент № 650/2012, вж. *Bucher*, A. La dimension sociale du droit international privé. Cours général. — Recueil des cours de l'Académie de la Haye, vol. 341, 2010, p. 243.

13 В периода, предшестващ началната дата на прилагане на Регламент № 650/2012, понякога се твърдеше, че ако приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите е германското право, а наследствените въпроси се решават по друго право, тогава член 1371, параграф 1 от BGB не се прилага. В такива случаи трябва да се приложи член 1371, параграф 2 от BGB и да се извърши математическо разпределение на придобитото по време на брака съгласно правилата, приложими за развода (*Droz*, G. A. L. Les régimes matrimoniaux en droit international privé comparé. — Recueil des cours de l'Académie de la Haye, vol. 143, 1974, p. 98; *Coester*, M. International Aspects of German Estate Law. — Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review, vol. 53, 1981, p. 66). Този подход като цяло се свежда до виждането, че формулировката „преживелият съпруг, който не е наследник“, в член 1371, параграф 2 от BGB трябва да се разглежда в смисъл „преживелият съпруг, който не е наследник с право на наследяване по германското право“. *Graue*, E.D. — In: Comparative law of matrimonial property: a Symposium at the International Faculty of Comparative Law at Luxembourg on the laws of Belgium, England, France, Germany, Italy and the Netherlands, (ed.) A. Kiralfy, Leiden: A.W. Sijthoff 1972, p. 144.

67. След като изложих предварителни бележки за член 1371, параграф 1 от BGB и за общата проблематика от международното частно право относно квалифицирането, мога да пристъпя към анализ на първия преюдициален въпрос.

2. Разграничаването на обхвата на приложимото право за наследствените въпроси и на приложимото право за имуществените отношения между съпрузите в контекста на член 1371, параграф 1 от BGB

а) Разграничаване на приложното поле на Регламент № 650/2012 и това на Регламент 2016/1103

68. Приложното поле на Регламент № 650/2012 е описано позитивно в член 1, параграф 1 от него. Съгласно тази разпоредба Регламентът се прилага при „наследяването в случай на смърт“. В член 3, параграф 1 от Регламент № 650/2012 пък се посочва, че понятието „наследяване“ означава наследяване на имущество на починало лице и обхваща всички форми на прехвърляне на активи, права и задължения в случай на смърт.

69. Приложното поле на Регламент № 650/2012 е описано също и негативно в член 1, параграф 2 от него. В член 1, параграф 2 буква г) от този регламент се посочва, че от приложното му поле са изключени „въпросите, свързани с режими на [имуществени отношения между съпрузите] и режими на собственост при отношения, които съгласно приложимото към тях право имат последици, сходни на тези, произтичащи от брак“.

70. В Регламент № 650/2012 обаче липсват специални насоки за тълкуване на израза „въпросите, свързани с режими на [имуществени отношения между съпрузите]“.

71. Регламент № 650/2012 обаче не е единственият инструмент, приет от законодателя на Съюза на основание член 81 ДФЕС. Отбелязвайки липсата на хармонизирани стълкновителни норми относно приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите, на основание член 81, параграф 3 ДФЕС законодателят на Съюза също така приема Регламент (ЕС) 2016/1103 на Съвета от 24 юни 2016 година за изпълнение на засиленото сътрудничество в областта на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения по въпроси, свързани с имуществения режим между съпрузи[14]. Регламент 2016/1103 по принцип ще се прилага от 29 януари 2019 г. (член 70, параграф 2, второ изречение от него).

72. Регламент № 650/2012 и Регламент 2016/1103 би трябвало да имат допълващ се характер, а съответните им приложни полета не би трябвало да се припокриват. Въпросите, попадащи в приложното поле на Регламент 2016/1103, съответно са изключени от приложното поле на Регламент № 650/2012, що се отнася до режима на имуществени отношения между съпрузите. Въпросите, свързани с наследствата, на свой ред са изключени от приложното поле на Регламент 2016/1103[15].

14 ОВ L 183, 2016 г., стр. 1.

15 В този дух, що се отнася до разграничаването на приложните полета на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183), и на Регламент № 650/2012, вж. заключението на генералния адвокат J. Kokott по дело Matoušková (C-404/14, EU:C:2015:428, т. 31). Аналогично е виждането на Съда в постановеното по това дело решение, където той посочва, че в практиката си цели да се избегне всяко припокриване между правилата, които тези текстове установяват, и всяка празнота в правото. Вж. решение от 6 октомври 2015 г., Matoušková (C-404/14, EU:C:2015:653, т. 34 и цитираната съдебна практика).

73. Приложното поле на Регламент № 650/2012 обаче не може да бъде различно в зависимост от това дали ще се прилага от съдебни органи на държави членки, участващи в засиленото сътрудничество относно Регламент 2016/1103. Без значение също така е обстоятелството, че понастоящем Регламент 2016/1103 все още не се прилага. Началната дата на неговото прилагане няма да промени приложното поле на Регламент № 650/2012.

74. Приложното поле на Регламент 2016/1103 е определено в член 1, параграф 1, съгласно който посоченият регламент се прилага по отношение на „имуществения режим между съпрузи“. В съображение 18 от Регламент 2016/1103 се уточнява, че в обхвата на този регламент следва да попаднат всички гражданскоправни аспекти на имуществения режим между съпрузите, като наред с останалото и „[…] прекратяването на режима, по-специално в резултат на […] смъртта на единия от съпрузите“.

75. Съгласно член 1, параграф 2, буква г) от Регламент 2016/1103 от приложното му поле същевременно е изключено „наследяването на починал съпруг“. Това се потвърждава от съображение 22 от Регламент 2016/1103, съгласно което въпросите, свързани с наследяването на починал съпруг, трябва да се извадят от приложното поле на посочения регламент, тъй като се уреждат с Регламент № 650/2012.

76. Допълнителни насоки относно приложните полета на двата регламента дават разпоредбите относно обхвата на приложимото право, определено въз основа на стълкновителните норми, които се съдържат в тези регламенти. В член 27, буква д) от Регламент 2016/1103 се посочва, че приложимото право за имуществения режим между съпрузите ще урежда наред с останалото „прекратяването на имуществения режим между съпрузите и разделянето, разпределянето или осребряването на имуществото“. По-нататък, съгласно член 23, параграф 2, буква б) от Регламент № 650/2012 „определянето на бенефициерите, на съответните им наследствени дялове и на задълженията, с които може да бъдат натоварени от починалия, както и определянето на останалите наследствени права, включително наследствените права на преживелия съпруг или партньор“, се извършва по правото, посочено като приложимо от стълкновителни норми от този регламент.

77. Считам съответно, че Регламент 2016/1103 ще се прилага за въпросите, свързани, наред с останалото, с определянето на имуществените права, които трябва да се включат в наследството, но не и за преценката на правата на преживелия съпруг върху елементите, които вече са включени в наследството. Например, ако съпрузите са обвързани с режим, основаващ се на имуществена общност, то въз основа на правото, определено посредством нормите от Регламент 2016/1103, ще трябва да се определи дали дадено движимо имущество, придобито по време на брака, е станало част от общото имущество и на кой от съпрузите то се полага след прекратяването на режима.

78. Член 1371, параграф 1 от BGB не се отнася до подялбата на елементи от имуществото между съпрузите, а до въпроса за правата на преживелия съпруг върху елементите, които вече са включени в масата на наследството. Това съответно би било довод в подкрепа на твърдението, че разпоредба като член 1371, параграф 1 от BGB — засягаща въпрос, свързан с „наследяването на починал съпруг“ по смисъла на член 1, параграф 2, буква г) и на съображение 22 от Регламент 2016/1103 — не попада в обхвата на уредбата на режима на имуществени отношения между съпрузите.

79. Изложените по-горе съображения могат да бъдат насоки за това, че въпросът за дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, не трябва да се тълкува като попадащ в приложното поле на Регламент 2016/1103, а като попадащ в приложното поле на Регламент № 650/2012.

б) Квалифициране на дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, предвид целта на тази разпоредба

1) Предварителни бележки

80. В писмените си становища германското и белгийското правителство, както и Комисията посочват, че отговорът на първия преюдициален въпрос налага да се извърши анализ на член 1371, параграф 1 от BGB и да се определи каква е целта на тази разпоредба. Въз основа на това впоследствие трябва да се реши дали това е норма, попадаща в обхвата на приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите или на приложимото право за наследствените въпроси. Този подход се подкрепя и от полското правителство, макар то да стига до различни изводи в това отношение.

81. Споделям виждането, че тълкуване на разпоредба не може да се извърши отделно от функциите, които тази разпоредба изпълнява. В доктрината се твърди, че норма, с която се цели извършване на подялба на вещите на починалия, попада в обхвата на приложимо право за наследствените въпроси. Когато обаче става въпрос за норми, засягащи правата на преживелия съпруг, произтичащи от неговия дял в увеличаването на имуществото, тогава се прилага приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите [16].

82. Изглежда, че за разрешаването на разглеждания в настоящото дело въпрос за стълкновение на норми е необходимо по-задълбочено да се анализира досегашната практика на Съда относно правната уредба на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси. И в нея Съдът се позовава на функцията на отделните правни институти, наред с останалото, с цел определяне на приложното поле на отделните правила за компетентност.

2) Тълкуване на понятието „режими на имуществени отношения между съпрузите“ с оглед на правилата за компетентност в практиката на Съда

83. В практиката си Съдът отделя доста внимание на тълкуването на член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция [17], който изважда от приложното поле на Конвенцията споровете относно „имуществените права[,] произтичащи от брачни правоотношения“ („les régimes matrimoniaux“).

84. В решение De Cavel [18] Съдът уточнява, че изваждането на „имуществените права[,] произтичащи от брачни правоотношения“, в член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция обхваща не само предвидените в националното право режими на имуществени отношения между съпрузите, но и „всички имуществени отношения, произтичащи пряко от брачното правоотношение или от неговото прекратяване“. Съдът обаче не обсъжда хипотезата, в която причина за прекратяване на режима на имуществени отношения между съпрузите е смъртта на единия от съпрузите. В това дело преюдициалното запитване е засягало бракоразводно производство.

16 *Solomon, D.* The boundaries of the law applicable to succession. — Anali Pravnog Fakulteta Univerziteta u Zenici, issue 18, 2016, p. 200.

17 Конвенция от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“.

18 Решение от 27 март 1979 г. (C-143/78, EU:C:1979:83, т. 7).

85. На възприетото по това дело виждане Съдът се позовава отново в решение по дело W.[19]. В главното производство по това дело е било подадено искане от единия от съпрузите за връщане на изменение на завещание, държано от другия съпруг, който иска с негова помощ да докаже, че имуществото му се управлява неправилно от неговия съпруг. Наред с останалото, запитващата юрисдикция иска от Съда да изтълкува член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция, доколкото тази разпоредба се отнася за изключването от приложното поле на конвенцията на „завещания и наследяване“ (първи преюдициален въпрос), както и „имуществените права[,] произтичащи от брачни правоотношения“ (втори преюдициален въпрос). Съдът най-напред разглежда втория преюдициален въпрос и приема, че тъй като въпросът за управлението на имуществото е тясно свързан с „имуществените отношения, произтичащи пряко от брачното правоотношение“[20], по смисъла на решение по дело de Cavel[21], той е изключен от приложното поле на Брюкселската конвенция[22].

86. По-нататък в решение по дело Van den Boogaard[23] Съдът обсъжда дали подлежащо на изпълнение решение за развод — с което единият от съпрузите е осъден да заплати еднократна сума на другия съпруг и да му прехвърли определено имущество — попада в приложното поле на Брюкселската конвенция, или остава извън него поради изключението относно „имуществените права[,] произтичащи от брачни правоотношения“ (член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция)[24]. Съдът приема, че решението, с което в полза на единия от съпрузите се разпорежда изплащане на еднократна сума, се отнася за издръжка, ако с тази престация се цели задоволяване на нуждите на другия съпруг или ако нуждите на двамата съпрузи са взети предвид при определянето на нейния размер. Ако с престацията се цели единствено подялба на вещите между съпрузите („la répartition des biens entre les époux“), решението се отнася за режима на имуществени отношения между съпрузите[25].

3) По препращането към съдебната практика относно Брюкселската конвенция за нуждите на тълкуването на нормите от Регламент № 650/2012

87. Не мисля, че има някакви причини да се приеме различно тълкуване на изразите „имуществените права[,] произтичащи от брачни правоотношения“, и „въпросите, свързани с режими на [имуществени отношения между съпрузите]“, с оглед на стълкновителните норми в правото на Съюза, включително от Регламент № 650/2012, и правилата за компетентност в правото на Съюза.

88. Брюкселската конвенция е заменена от Регламент № 1215/2012. В член 1, параграф 2 от този регламент се посочва, че той не се прилага за „имуществени права, произтичащи от брачни правоотношения“. В определение по дело Илиев[26] Съдът приема, че член 1, параграф 2, буква а) от Регламент № 1215/2012 съответства на член 1, втора алинея, точка 1 от Брюкселската конвенция. В това определение Съдът също така потвърждава актуалността на съдебната

19 Решение от 31 март 1982 г. (C-25/81, EU:C:1982:116, т. 6).

20 Решение от 31 март 1982 г., W. (C-25/81, EU:C:1982:116, т. 7).

21 Решение от 27 март 1979 г. (C-143/78, EU:C:1979:83).

22 Решение от 31 март 1982 г., W. (C-25/81, EU:C:1982:116, т. 9).

23 Решение от 27 февруари 1997 г. (C-220/95, EU:C:1997:91).

24 Трябва да се отбележи, че от приложното поле на Брюкселската конвенция не са изключени „задължения за издръжка, произтичащи от семейни, родствени или брачни отношения или отношения по сватовство“, както е направено в член 1, параграф 2, буква д) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1). Следователно квалифицирането на спора, за който се отнася това решение, като попадащ в обхвата на задълженията за издръжка, е щяло да позволи прилагането на Брюкселската конвенция. Днес такива случаи биха се оказали в приложното поле на разпоредбите от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ L 7, 2009 г., стр. 1).

25 Решение от 27 февруари 1997 г., Van den Boogaard (C-220/95, EU:C:1997:91, т. 22).

26 Определение от 14 юни 2017 г. (C-67/17, EU:C:2017:459, т. 24).

практика относно тълкуването на израза „имуществени права, произтичащи от брачни правоотношения“, с оглед на Регламент № 1215/2012[27]. В доктрината също така се приема, че тълкуването на съдържащите се в Регламент № 1215/2012 понятия трябва да се извършва предвид решенията на Съда, свързани с Брюкселската конвенция[28].

89. Приложните полета на Регламент № 650/2012, Регламент 2016/1103 и Регламент № 1215/2012 би трябвало да се допълват. Считам съответно, че изключването на „въпросите, свързани с режими на [имуществени отношения между съпрузите]“, в член 1, параграф 2 буква г) от Регламент № 650/2012 трябва да се разбира по начин, съответстващ на практиката на Съда относно изключването на „имуществените права[,] произтичащи от брачни правоотношения“, от приложното поле от Брюкселската конвенция (член 1, втора алинея, точка 1 от тази конвенция).

90. Съзнавам същевременно, че целта на правилата за компетентност и на стълкновителните норми, за които се отнася настоящото преюдициално запитване, не е една и съща. Регламент № 650/2012 обаче съдържа не само стълкновителни норми, но и правила за компетентност. Материалното приложно поле на Регламент № 650/2012 е определено в член 1 от него и се отнася и за двата вида разпоредби. Освен ако няма важни съображения в това отношение, няма никаква причина за различно тълкуване на общи понятия, с помощта на които в регламентите се определя материалното им приложно поле, в зависимост от това дали става въпрос за стълкновителни норми или за правила за компетентност.

4) Изводи от практиката на Съда относно правилата за компетентност

91. Анализът на съдебната практика относно правилата за компетентност, обсъден в точки 84—86 от настоящото заключение, предвид направените коментари в точка 90 от него, води до извода, че изключването на „режимите на имуществени отношения между съпрузите“ от приложното поле на актовете на Съюза в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси най-вече се отнася за всички имуществени отношения, произтичащи пряко от брачното правоотношение или от неговото прекратяване, в това число за включването на отделни имуществени елементи в масата на наследството или имуществото, подлежащо на подялба между съпрузите.

92. Отговорът на първия преюдициален въпрос налага член 1371, параграф 1 от BGB да се квалифицира като разпоредба, която се прилага в рамките на наследственоправната уредба или на правната уредба на режима на имуществени отношения между съпрузите в контекста на нормите от правото на Съюза. Тази разпоредба трябва съответно да се тълкува предвид изводите, произтичащи от практиката на Съда, за да се установи целта на нормата и въз основа на това да се даде отговор на съмненията на запитващата юрисдикция.

93. Разпоредба като член 1371, параграф 1 от BGB се прилага единствено при смърт на единия от съпрузите. След смъртта на единия от съпрузите вече действително може да се говори за разделяне на вещите между масата на наследството и имуществото на преживелия съпруг. Същевременно, предвид изложените в точка 48 настоящото заключение съображение, основната цел на член 1371, параграф 1 от BGB не изглежда да е разделянето на елементите в имуществото или прекратяването на режима на имуществени отношения между съпрузите. Тази разпоредба по-скоро служи за определяне на положението на преживелия съпруг спрямо останалите наследници. Чрез нея се определя делът на преживелия съпруг в наследството.

27 Определение от 14 юни 2017 г., Илиев (C-67/17, EU:C:2017:459, т. 25—30).

28 *Rogerson*, P. — In: Magnus, U. et Mankowski, P., Brussels Ibis Regulation, Köln, Otto Schmidt, 2016, p. 71.

94. Липсата на връзка между дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, и отношенията, произтичащи пряко от брачното правоотношение, става още по-ясно изразена, като се вземе предвид, че тази разпоредба се прилага независимо дали са налице основания за извършване на някакво разделяне на вещите предвид принципите, на които се основава режимът на имуществена разделност с разпределение на придобитото по време на брака [29].

95. Освен това съгласно съображенията, изложени в точка 53 от настоящото заключение, бъдещият наследодател може едностранно да избегне прилагането на тази разпоредба, като използва инструменти от наследственото право. Такова е всъщност естеството на наследствените права. За наследственото право е характерно, че наследодателят се ползва със сравнително широка свобода за разпореждане с наследството, докато решенията в отношенията, произтичащи пряко от режима на имуществени отношения между съпрузите, би трябвало по принцип да се вземат от двамата съпрузи.

96. Считам съответно, че основната цел на правна норма като член 1371, параграф 1 от BGB налага да приемем, че е разпоредба, попадаща в обхвата на наследственоправната уредба, а не на уредбата на режима на имуществени отношения между съпрузите.

в) Ефективност на разпоредбите, въвеждащи европейското удостоверение за наследство

97. Понятията, с които законодателят на Съюза си е послужил, за да очертае приложното поле на Регламент № 650/2012, както вече отбелязах в точка 32 настоящото заключение, имат самостоятелен характер. Тълкуването на тези понятия същевременно налага да се отчетат целите на Регламент № 650/2012, които — съгласно съображенията, изложени в точка 27 настоящото заключение — са премахване на препятствията за свободно движение на хора в рамките на вътрешния пазар и ефективно гарантиране на правата на наследниците в държавите членки [30]. С тази цел съгласно съображение 8 от Регламент № 650/2012 с последния се въвежда единно удостоверение, а именно европейското удостоверение за наследство. То позволява, както се посочва в съображение 67 от същия регламент, бързото, лесно и ефективно уреждане на наследяване с трансгранични последици в рамките на Съюза.

98. Правните последици от европейското удостоверение за наследство са посочени в член 69 от Регламент № 650/2012. То изпълнява удостоверителна функция и поражда правни последици във всички държави членки, като за това не се изисква специална процедура (член 69, параграф 1 от Регламент № 650/2012). Съдържащите се в европейското удостоверение за наследство елементи, „установени в съответствие с приложимото към наследяването право или в съответствие с друго право, приложимо към специфични елементи“, се ползват с презумпция за точност (член 69, параграф 2 от Регламент № 650/2012).

29 Например ако имуществото на починалия, което към момента на установяване на режима на имуществени отношения между съпрузите е на стойност 100 хиляда парични единици, изобщо не се е увеличило при действието на този режим. Междувременно при действието на режима преживелият съпруг е натрупал сума от 50 хиляда парични единици. В такъв случай, при математическо разпределение, преживелият съпруг няма да има право на разпределение на придобитото по време на брака. При развод положението би било точно обратното. Тогава преживелият съпруг би се оказал длъжен да изплати в полза на другия съпруг сума от 25 хиляда парични единици. От своя страна прилагането на член 1371 параграф 1 от BGB води до положение, при което преживелият съпруг има право на сума от 25 хиляда парични единици, а именно една четвърт част от наследството на починалия.

30 Виждане в същия дух Съдът изразява в решение от 12 октомври 2017 г., Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, т. 56), приемайки, че възприетото в решението тълкуване на разпоредбите от Регламент № 650/2012 съответства на преследваната с него цел, а именно да се улесни правилното функциониране на вътрешния пазар чрез отстраняване на пречките пред свободното движение на хора, които искат да упражнят правата си в областта на наследяването с трансгранични последици.

99. В съображение 71, второ изречение от Регламент № 650/2012 се уточнява, че удостоверението притежава доказателствена сила и се ползва с презумпция, че посочва точно елементите, които са предвидени в приложимото към наследяването право или в друго право, приложимо към специфични елементи, като материалноправната действителност на разпорежданията с имущество в случай на смърт. Същевременно — съгласно съображение 71, трето изречение от Регламент № 650/2012 — доказателствената сила на удостоверението не следва да важи за елементи, които не се уреждат от този регламент, като определянето на родствената връзка или определянето дали определен актив е принадлежал на починалия.

100. Следователно доказателствената сила на удостоверението се отнася само за тези елементи, които са били установени въз основа на приложимо право, определено чрез хармонизираните стълкновителни норми, съдържащи се в Регламент № 650/2012[31]. Това съответно са елементи, попадащи в обхвата на приложимото право, определено въз основа на член 23 от Регламент № 650/2012 (наследственоправна уредба) и на членове 24—28 от същия регламент относно: допустимостта и материалноправната действителност на разпорежданията с имущество в случай на смърт, различни от договорите за наследство (член 24), допустимостта и материалноправната действителност на договора за наследство относно наследяването на едно лице и обвързващите последици за страните от този договор (член 25), действителността на формата на разпорежданията с имущество в случай на смърт (член 27) и действителността на формата на изявлението относно приемането на наследство или отказа от наследство (член 28).

101. Това ме кара да мисля, че последиците по член 69, параграф 2 от Регламент № 650/2012 се признават единствено за елементите, установени въз основа на наследственоправната уредба (член 23), и въз основа на приложимото право за други въпроси, което се определя по силата на хармонизираните стълкновителни норми от Регламент № 650/2012 (членове 24—28). Тези последици обаче не се отнасят до елементите, установявани въз основа на националните стълкновителни норми и стълкновителните норми на Съюза извън Регламент № 650/2012.

102. Поради това квалифицирането на дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, като въпрос от наследственото право позволява вписване на сведения за този дял в европейското удостоверение за наследство с всички последици, описани в член 69, параграф 2 от Регламент № 650/2012. На свой ред тълкуването на тази разпоредба като въпрос, попадащ в обхвата на приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите, не би позволило сведенията относно дела на преживелия съпруг да се ползват с презумпцията, че са точни.

103. Това съответно би било още един довод, подкрепящ квалифицирането на член 1371, параграф 1 от BGB като разпоредба от наследственото право. По този начин ще се гарантира ефективността на разпоредбите от Регламент № 650/2012, с който се въвежда европейското удостоверение за наследство.

г) Заключение по първия преюдициален въпрос

104. Въз основа на изложените съображения считам, че член 1371, параграф 1 от BGB не трябва да се счита за разпоредба, засягаща въпроси, свързани с режимите на имуществени отношения между съпрузите, и съответно за изключена от приложното поле на Регламент № 650/2012 въз основа на член 1, параграф 2, буква г) от този регламент.

31 *Wautelet*, P. Article 69 — Effets du certificat. — In: Bonomi, A. et Wautelet, P. Le droit européen des successions. Commentaire du règlement (UE) № 650/2012, du 4 juillet 2012, Bruxelles, Bruylant, 2016, p. 880. Относно проекта за Регламент № 650/2012 вж. също *Basedow*, J., *Dutta*, A., *Bauer*, C. *et al*. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law, Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession. — Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht, vol. 74, 323/2010.

105. Най-напред, в тази разпоредба не се посочва какви вещи влизат в имуществото на починалия съпруг. Тя се отнася за правата на преживелия съпруг по отношение на това, което безспорно е елемент от масата на наследството. Разпоредба като член 1371, параграф 1 от BGB всъщност се отнася до въпрос, свързан с „наследяването на починал съпруг“ по смисъла на член 1, параграф 2 буква г) Регламент 2016/1103, който ще бъде изключен от приложното поле на този регламент и за който се отнасят стълкновителните норми от Регламент № 650/2012.

106. На второ място, тази разпоредба се прилага единствено при смърт на единия от съпрузите, и то независимо дали са налице основания за извършване на някакво разделяне на вещите с оглед на принципите, на които се основава режимът на имуществена разделност с разпределение на придобитото по време на брака.

107. На трето място, целта за гарантирате на ефективността на разпоредбите, с които се въвежда европейското удостоверение за наследство, подкрепя квалифицирането на член 1371, параграф 1 от BGB като разпоредба от наследственото право. Квалифицирането на тази разпоредба като част от наследственото право съответно позволява в европейското удостоверение за наследство да се впишат сведения за полагащия се на преживелия съпруг дял с последиците, произтичащи от член 69, параграф 2 от Регламент № 650/2012, във всички държави членки.

108. С оглед на изложените съображения предлагам на първия преюдициален въпрос Съдът да отговори по следния начин: член 1, параграф 1 от Регламент № 650/2012 във връзка с член 1, параграф 2, буква г) трябва да се тълкува в смисъл, че приложимото право за наследствените въпроси обхваща норма, която също като член 1371, параграф 1 от BGB определя дела на преживелия съпруг в наследството, дори ако прилагането ѝ зависи от наличието на определен имуществен режим и делът на съпруга в наследството замества прекратяването на този режим, доколкото същевременно размерът на този дял се определя според други правила, напълно различни от определящите начина на прекратяване на такъв имуществен режим приживе между съпрузите.

3. По втория и третия въпрос

109. Чрез втория и третия преюдициален въпрос — отправени, в случай че Съдът отговори отрицателно на първия преюдициален въпрос — запитващата юрисдикция иска да се изясни дали наследствен дял, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, може да бъде вписан в европейското удостоверение за наследство, въпреки че тази разпоредба не се отнася за въпрос, попадащ в приложното поле на Регламент № 650/2012. Предвид предложението ми за отговор на първия преюдициален въпрос, не е необходимо да се отговаря на втория и третия въпрос.

110. Ако обаче Съдът не сподели мнението ми по първия преюдициален въпрос, ще е необходимо да се отговори на втория и третия въпрос. Поради това ще предложа отговор и на тези въпроси.

111. В рамките на втория и третия въпрос запитващата юрисдикция разграничава няколко хипотези, обсъждайки въпроса дали делът, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, може да бъде вписан в европейското удостоверение за наследство, макар това да не е проблем, попадащ в приложното поле на от Регламент № 650/2012. Всички тези хипотези са свързани със съмненията относно връзката между съдържанието на европейското удостоверение за наследство и приложното поле ratione materiae на този регламент. Поради това считам, че вторият и третият въпрос трябва да се разгледат заедно.

1. По връзката между съдържанието на европейското удостоверение за наследство и приложното поле на Регламент № 650/2012

112. Както вече посочих, настоящите съображения са хипотетични. Те се основават на предположението, че Съдът може да не сподели предложения от мен отговор на първия преюдициален въпрос и приеме, че член 1371, параграф 1 от BGB не е разпоредба, попадаща в приложното поле на от Регламент № 650/2012. Дори в този случай считам, че наследствен дял, който се полага на преживелия съпруг въз основа на тази разпоредба, може да бъде вписан в европейското удостоверение за наследство.

113. Най-напред, не изглежда законодателят на Съюза да е приемал, че в европейското удостоверение за наследство може да се отбелязват единствено данни за елементи, попадащи в приложното поле на Регламент № 650/2012. Това се потвърждава от член 68, буква з) от Регламент № 650/2012. Сред данните, които се съдържат в удостоверението, „в степента, необходима за целите, за които се издава“, в тази разпоредба се посочват „сведения за сключен от починалия брачен договор“. Няма никакво съмнение, че последният въпрос не попада в приложното поле на Регламент № 650/2012.

114. На второ място, понякога липсата на информация по важен въпрос за наследството, макар по същество тя да не е с наследствен характер, би направила европейското удостоверение за наследство изключително непрактичен инструмент. В него няма да е отразен реалният дял на преживелия съпруг в наследството. Това би поставило под въпрос полезното действие („effet utile“) на разпоредбите, с които се въвежда европейското удостоверение за наследство.

115. На трето място, в такъв случай европейското удостоверение за наследство не би било конкурентно спрямо вътрешните (националните) документи, използвани за подобни цели в държавите членки, в които делът на преживелия съпруг в наследството би бил отразен изцяло. Всъщност с Регламент № 650/2012 не се въвежда задължително използване на европейското удостоверение за наследство. Националното удостоверение, издавано въз основа на действащите разпоредби в съответните държави, продължава да се използва.

116. С оглед на изложените съображения считам, че наследственият дял, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371 от BGB, може да бъде вписан в европейското удостоверение за наследство.

2. По правните последици от вписването в европейското удостоверение за наследство на сведения, които не попадат в приложното поле на от Регламент № 650/2012

117. Сама по себе си възможността за вписване на определено сведение в европейското удостоверение за наследство не означава, че това сведение има всички свойства, признати на сведенията, вписани по силата на приложимото право, определено въз основа на стълкновителните норми от Регламент № 650/2012.

118. Всъщност в точка 101 от настоящото заключение вече отбелязах, че доказателствената сила на удостоверението се отнася само за тези елементи, които са били установени по силата на приложимото право, определено въз основа на съдържащите се в Регламент № 650/2012 хармонизирани стълкновителни норми.

119. Самият Регламент № 650/2012 обаче не възпрепятства вписването в удостоверението на елементи, за които не се отнасят последиците по член 69 от този регламент. Това според мен се потвърждава от цитираното по-горе съображение 71 от Регламент № 650/2012, съгласно което „доказателствената сила на удостоверението не следва да важи за елементи, които не се уреждат от настоящия регламент“.

120. Считам съответно, че европейското удостоверение за наследство може да съдържа: сведения, установени въз основа на наследственоправната уредба (член 23), сведения, установени по силата на приложимото право за други въпроси, което е било определено въз основа на хармонизираните стълкновителни норми от Регламент № 650/2012 (членове 24—28), както и сведения, установени по силата на приложимото право, определено с помощта на национални стълкновителни норми (или стълкновителни норми, съдържащи се в други инструменти от правото на Съюза). Последната категория би трябвало да включва сведения — ако се приеме, че те не са в обхвата на наследственоправната уредба — относно дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB. За тези елементи не би трябвало същевременно да се прилагат последиците, произтичащи от член 69, параграф 2 от Регламент № 650/2012.

3. Характер на информацията относно дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, в европейското удостоверение за наследство

121. Продължава да стои въпросът какви последици трябва да произтекат от вписването в европейското удостоверение за наследство на сведения за дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB. В писмените си становища и в позициите, изложени в съдебното заседание, Комисията посочва, че макар да няма изрично основание, позволяващо на информацията относно дела да се признаят предвидените в член 69 от Регламент № 650/2012 последици, същевременно такова разрешение трябва да се допусне, така че произтичащите от тази разпоредба последици да обхванат сведенията относно дела, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB.

122. В доктрината се приема, че делът, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB — ако се счита за елемент, попадащ в обхвата на правната уредба на режима на имуществени отношения между съпрузите — може да бъде вписан в текста на европейското удостоверение за наследство като забележка с информативен характер при „сведения[та] за режима на [имуществени отношения между съпрузите]“, посочени в член 68 буква з) от Регламент № 650/2012, заедно с отбелязване на какво основание този елемент е бил установен[32]. Различно становище, което запитващата юрисдикция също обсъжда в рамките на втория и третия преюдициален въпрос, се основава на виждането, че увеличението, произтичащо от член 1371, параграф 1 от BGB, трябва да се впише като сведение за „дел[а] на всеки от наследниците“ по смисъла на член 68, буква л)[33].

123. Считам, че независимо от това коя от тези разпоредби трябва се приложи за вписване на сведения относно увеличението в европейското удостоверение за наследство, това трябва да се направи с изричното предупреждение, че увеличението е установено въз основа на приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите. Всъщност това не трябва да е правото, което е определено като приложимо право за режима на имуществени отношения между съпрузите чрез действащите стълкновителни норми в държавата членка на органа, пред който заинтересованото лице използва европейското удостоверение за наследство, издадено в друга държава членка. Това се дължи на липсата на хармонизирани и общи за всички държави членки стълкновителни норми, посочващи приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузи.

32 *Ivanc*, T. et *Kralijć*, S. European Certificate of Succession — Was there a need for a European intervention? — Anali Pravnog Fakulteta Univerziteta u Zenici, issue 18, 2016, p. 266.

33 *Stamatiadis*, D. — In: Pamboukis, H. EU Succession Regulation № 650/2012: A Commentary, Oxford, C.H. Beck, Hart Publishing, 2017, p. 633.

124. Вписването в европейското удостоверение за наследство на предупреждение, че делът, полагащ се на преживелия съпруг въз основа на член 1371, параграф 1 от BGB, попада в обхвата на приложимото право за режима на имуществени отношения между съпрузите, успоредно с това ще ограничи възможността за позоваване на презумпцията по член 69, параграфи 3 и 4 от Регламент № 650/2012.

125. С оглед на изложените съображения, в случай на отрицателен отговор на първия преюдициален въпрос, предлагам на втория и третия преюдициален въпрос Съдът да отговори по следния начин: член 68, буква л) и член 67, параграф 1 от Регламент № 650/2012 трябва да се тълкуват в смисъл, че полагащият се на преживелия съпруг дял, когато частично е формиран в резултат на увеличение на дела му по закон въз основа на уреждаща имуществени отношения разпоредба като член 1371, параграф 1 от BGB, може да бъде вписан изцяло в европейското удостоверение за наследство единствено с информативна цел.

VI. Заключение

126. Предвид гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори по следния начин на преюдициалните въпроси, поставени от Kammergericht Berlin (Висш областен съд Берлин, Германия):

„Член 1, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство във връзка с член 1, параграф 2, буква г) от същия регламент трябва да се тълкува в смисъл, че приложимото право за наследствените въпроси обхваща норма, която също като член 1371, параграф 1 от Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) определя дела на преживелия съпруг в наследството, дори ако прилагането ѝ зависи от наличието на определен имуществен режим и делът на съпруга в наследството замества прекратяването на този режим, доколкото същевременно размерът на този дял се определя според други правила, напълно различни от определящите начина на прекратяване на такъв имуществен режим приживе между съпрузите“.